

FOROLLHOGNA VILLREINOMRÅDE

OPPSYNSRAPPORT 2012

Tamreinflokk i Gruvdalen sør for Øyungen i midten av november.
Hvor blir det av sperregjerdet mellom villreinen og tamreinen øst for Rørosbanen ??

FOROLLHOGNA VILLREINOMRÅDE

VILLREINJAKTEN 2012

OPPSYNSRAPPORT.

OMRÅDEBESKRIVELSE.

Forollhogna villreinområde har ifølge driftsplanen et tellende areal på 1.848.181 dekar. Området ligger i fylkene Sør-Trøndelag og Hedmark og består nå totalt av 20 villreinvald i kommunene Rennebu, Midtre Gauldal, Holtålen, Os, Tolga og Tynset etter at 18 terreng i Tynset og Rennebu gikk sammen til et vald i 1999.

Av totalarealet er 864.500 dekar (47 %) statsallmenning og 974.181 dekar (53%) privatområde. Villreinstammen var vinteren 2011 / 2012 til ca.1.750 dyr, noe som førte til at årsmøtet dette året vedtok en kvote på 600 dyr, det samme som foregående år.

GENERELLE FORHOLD.

Fellingskvoten 2012 var som ovenfor beskrevet på 600 dyr, det samme som foregående år. Fordelingen var på 40 % kalv, 30 % simle, 20 % liten bukk (inntil 3 takker i hver gevirstang) og 10 % stor bukk. Kvoten gav et minsteareal på 3.080 dekar pr. dyr.

Villreinoppsynet var forsterket med 2 nye deltidsoppsyn denne høsten som hadde lokalt oppsynsbevis. Totalt besto oppsynskorpset av 4 faste fjelloppsyn og 10 "faste" deltidsoppsyn. Disse var totalt ute i 117 dager. I tillegg deltok SNO med 1 oppsyn som deltok i oppsynet i 10 dager. Det var ingen fra lensmannsetaten ute på oppsyn i 2012.

Forut for jakten var det en lokal samling på Vollan for samtlige oppsyn i Forollhogna der ulike problemstillinger ble berørt.

Avlønningen av oppsynet skjer ved betaling pr. time utført tjeneste samt godtgjørelse for bruk av bil. Arbeidsgiverne til de faste fjelloppsyn får refundert faktiske utgifter minus refusjon gjennom fjelloven.

Oppsynstjenesten 2012 ble ledet av Terje Borgos, som var budsjett og rapportansvarlig, i samarbeid med Jon Horten, Ingebrigt Storli og Trond Are Berge. Samarbeidet besto i at hver av disse hadde hovedansvaret for utkommandering av oppsynspersonell og den daglige betjening av villreintelefonen hver sin uke.

Oppsynstjenesten er ellers bygd opp omkring et eget lukket sambandsnett med en basestasjon plassert sentralt i området. Radioene som blir benyttet, har i tillegg til de egne oppsynskanalene innlagt jaktradiokanalene til NJFF samt politiets redningskanal. For å kunne oppnå gjensidig kontakt med jegerne lytter oppsynet fast på jaktradiokanal nr. 1 - frekvens 143.900.

VILLREINJAKTEN 2012.

Av totalkvoten på 600 dyr ble det skutt 453 dyr, som gir en fellingsprosent på 75,5 % (89,2 % i 2011). Dette er det dårligste resultat på 23 år og et resultat av ensidige vindforhold og manglende fellesjaktavtale. De skutte dyr fordeler seg mellom de ulike kommuner som følger:

Rennebu - 7 dyr = 77,8 %. Midtre Gauldal – 105 dyr = 62,1 %. Holtålen - 87 dyr = 74,7 %.

Os – 53 dyr = 75,7 % , Tolga - 62 dyr = 82,7 %. Tynset - 128 dyr = 85,9 %.

I tillegg felte villreinutvalgets jegere alle 11 tildelte dyr.

I tilknytning til fellingstallene vil en få bemerke at rettighetshaverne var raske til å melde inn foreløpige resultater mens det også dette året tok noe tid før detaljene ble klare. Det er videre klart at innleverte kjever må kontrolleres opp mot innleverte kort for å rette opp feilskjæring av kortene. Det kommer også fram at enkelte jegere konsekvent skjærer for 1,5 års bukk når de er tildelt liten bukk. Her må rettighetshaverne gi opplysninger om at det er dyrets faktiske alder det skal skjæres for.

AKTIVITET:

Totalt har 14 + 1 oppsyn utført oppsynstjeneste under jakten 2012.

Oppsynstjenesten 2012 omfatter totalt til sammen 127 dager (120 i -11) i fjellet. Økningen var en naturlig følge av villreinutvalgets fokusering på skadeskyting. Dyrene ble dessverre samlet i sør og sør-vest i store deler av jakta og dette skapte problemer for jegerne.

Fellingen av reinen dette året ble derfor redusert og konsentrert til disse områdene. Avtalen med fri jakt ble sterkt redusert dette året og dette var medvirkende til at fellingsprosenten sank fra 89,2 % til 75,5 %.

Oversikt over antall oppsynsdager i perioden 1998 – 2012.

År.	1998	-99	-00	-01	-02	-03	-04	-05	-06	-07	-08	-09	2010	-11	-12
Dager	82	81	85	91	87	59	64	68	62	101	106	112	85	120	127

SKADESKYTING:

Under utøvelsen av oppsynet er det registrert en del forhold som det kan være av interesse å se litt nærmere på.

Når det gjelder skadde dyr, har en sortert ut skader som ikke kan settes i forbindelse med jaktutøvelsen. Det er i 2012 registrert 11 skadeskutte dyr. 6 av disse er avlivet og tatt på kort mens 5 er funnet døde og kassert. I tillegg kommer 2 storbukker (1 avlivet og en funnet død - naturlige skader), 1 liten bukk med gammel skade (betent), 1 simle med gammel skade i bakfot og 2 kalver med skade fra før jakta. Noen dyr er videre observert med ukjente skader, men dette dreier seg trolig ikke om skuddskader.

I 2011 ble det registrert 7 skadde og 2 dyr gjenfunnet døde.

De registrerte skadeskutte og døde dyrene, 8 kalver, 2 simler og 1 liten bukk, gir en skadeskytingsprosent på 2,4 %. Tabellen nedenfor viser utviklingen siden 1998, og en ser at det var en gledelig utvikling fram til i 2008. Etter en nedgang i 97 og 98, en liten økning i 99 og 2000, en ny nedgang fram til 2004, en liten økning i 2005, historisk lavt på 0,3 % i 2006 før 0,77 % i 2007, så en markert økning til 2,3 % i 2008 og 2,7 % i 2009 mens den så sank til 2,0 % i 2010, videre til 1,7 % i 2011 for så å øke til 2,4 % nå i 2012.

Oversikt over skadde dyr / skadeskytingsprosent 1998 – 2012.

År.	-98	-99	-00	-01	-02	-03	-04	-05	-06	-07	-08	-09	-10	-11	2012
Skadde og døde dyr.	9	12	15	10	6	3	2	3	1	5	18	21	12	9	11

% 1,3 1,6 2,1 1,4 0,9 0,8 0,5 1 0,3 0,77 2,3 2,7 2,0 1,7 2,4
Ut over dette kjenner en ikke til andre alvorlige skader på dyr. Det er imidlertid også dette året observert dyr med mindre skader etter brunstkamper og andre ”naturlige” skader.

Når en ser på skadeskytingene skriver disse seg fra 30. august og utover jakta. Dette året er det spesielt kalven det har gått ut over, med flere lave skudd i frambein. Dette tyder på at det avfyres skudd på for lange avstander / av avstandsbedømmelsen svikter. Også denne høsten har det vært uforklarlige bomskudd og forklaringen på dette kan ofte være at jegerne ligger for lavt i terrenget slik at kulebanen subber i reinlaven.

Fordeling av de skadeskutte dyrene i perioden 1997 - 2012.

	Stor bukk.	Liten bukk.	Simle.	Kalv.
1997	1 stk	1 stk	2 stk	3 stk
-98		2 "	2 "	5 "
-99	4 "	1 "	2 "	5 "
2000	6 "	1 "	4 "	4 "
2001	2 "		5 "	3 "
2002		1 "	2 "	3 "
2003		1 "	1 "	1 "
2004	2 "			
2005			2 "	1 "
2006				1 "
2007	1 "		4 "	
2008	1 "	1 "	7 "	9 "
2009	1 "	3 "	5 "	12 "
2010	2 "	2 "	5 "	3 "
2011	3 "		3 "	3 "
2012		1 "	2 "	8 "

Oversikten må sees i sammenheng med kvoten det enkelte år. Det er klart at dette forhold virker inn på fordelingen av skadeskytingen for de ulike dyregrupper. Statistikken viser et meget dårlig resultat i 2008 og 2009. En slik økning av antall skadde og døde dyr i forhold til foregående år ble da heller ikke akseptert og det ble derfor fokusert på dette før jakta 2010. Før jakt 2011 ble det laget en DVD som berørte problematikken. Denne ble delt ut til alle villreinjegere i 2011 og 2012 og etter det en vet ble den meget godt mottatt.

Jaktavtaler.

Høsten 2012 var det ingen fellesjaktavtale i så stor grad som de 2 foregående årene. Avtalen var begrenset til områdene nord for fylkesgrensa med unntak av Soknedal mens Dalsbygda var med av terrengene sør for fylkesgrensa. Dette skjedde etter en omfattende diskusjon under årsmøtet samt et rettighetshavermøte i Ålen. Som tidligere beskrevet var det denne høsten meget stabile vindforhold som medførte at reinen oppholdt seg i sør-vestre deler av området gjennom store deler av jakta. Dette sammen med redusert fellesjaktavtale synes å være årsaken til årets lave fellingsprosent.

Det er nå arbeid i gang med å finne en løsning på denne situasjonen og det synes klart at overgangsavtalene må styrkes for å sikre at en opprettholder en høg fellingsprosent i år med ensidige vindforhold. Dette er og blir særlig nå bestanden er kommet opp på det nye bestandsmålet på 2000 vinterdyr. Denne høsten førte været til at dyrene oppholdt seg i sørvestre deler av området, neste eller et annet år kan forholdene bli helt motsatt.

Tabellen nedenfor viser hvor dyrene er skutt de siste 4 år sammen med tildelt antall på de respektive terreng (gul dekkfarge). For årene 2011 og 2010 er oversikten for dårlig grunnet manglende tilbakemelding til sekretariatet.

Oversikt over skutte dyr fordelt på jaktfelt (antall dyr tildelt per jaktfelt har gul dekkfarge)

Jaktvald		2012	2011	2010	2009
Kvikne	FO 1	158/149	24	12	317
Soknedal	FO 2	3/25	7	26	38
Hauasetra	FO 2A	0/9	1	0	0
Budal	FO 3	59/84	15	132	88
Nyådalen	FO 4A	0/10	5	2	2
Styggfjellet		0/3	0	0	0
Romundhaugen	FO 5A	0/11	0	0	0
Nøkksjøen	FO 5B	0/4	0	0	0
Singsås fj.st.	FO 6 / 7	0/32	1	0	0
Haltdalen	FO 8	0/37	0	0	0
Hesjedal/Holden	FO 9 / 10	4/66	2	1	0
Benndalen	FO 10A	0/11	0	0	0
Dalsbygda	FO 11	12/70	51	9	47
Vingelen	FO 12	170/64	134	93	230
Magnilsjøen	FO 19	9/11	9	0	14
Åsmarka	FO 20	0/3	0	0	0
Sum registrert		415	250	275	736
Totalt skutt		453	535	589	766

2011- mangler fellingsstedsrapport fra Kvikne,Soknedal, Budal, Nekjådalen, Dragås

2010 - mangler fellingsstedsrapport fra Kvikne, Dalsbygda, Vingelen, Magnilsjøen

2009 - mangler fellingsstedsrapport fra Nøkksjøen

KONTROLLER, RAPPORTER OG ANMELDELSER:

Det er i løpet av jakten registrert noen forhold som oppsynet har grepet inn i. Dette dreier seg om 9 OPS-saker (8 i 2011), en grensekrenkelse rapportert til rettighetshaver mens 2 forhold (3 i 2011) som er rapportert til politiet.

De sakene som er oppgjort på stedet omhandler uregelmessighet med kontrollkort og våpenkort samt tvilsom skyting.

De sakene som er rapportert til politiet er et ett forhold der gjennomskyting av et dyr førte til at et annet dyr ble truffet (dødskutt) og en skyting av dyr totalt uten bakgrunn.

.Oversikt over antall anmeldelser i perioden 1998 – 2012.

År. 1998	-99	2000	-01	-02	-03	-04	-05	-06	-07	-08	-09	-10	-11	2012	
Ant.	0	2	7	2	3	1	0	0	0	3	6	7	3	3	2

Oversikt over antall kontrollerte jegere 1998 – 2012.

År	1998	-99	2000	-01	-02	-03	-04	-05	-06	-07	-08	-09	-10	-11	2012
Ant.	282	296	281	284	267	64	134	131	91	269	243	358	232	350	314
%	38	35	35	35	36	16	34	44	30	34	26	40	36	58	52

Oversikten viser utviklingen de siste 15 årene. For 2003 og 2004 må en ta med i vurderingen totalkvoten på bare 400 dyr og i 2005 og 2006 på bare 300 dyr. Erfaringene etter disse årene er at det var svært liten jegerkonsentrasjon og at dette virker inn på mulighetene til å kontrollere de som er ute på jakt (sprer seg ut i området). Andelen kontrollerte jegere økte litt i 2007 mens det ble en klar nedgang i 2008. Forut for årets jakt ble det fokusert på at antallet kontroller burde øke og totalt ble det registrert 40 % kontrollerte jegere. Dette sank til 36 % i 2010, men ble bevist øket til 58 % i 2011 og nå i 2012 52 %.

Totalt synes det riktig å konkludere med at oppsynet er gjennomført på en forsvarlig måte, men oppsynet har heller ikke dette året fanget opp alle påskytinger og skadeskytinger. Antallet kalv med skader i frambein tyder på skyting på for lange avstander. Dette er et forhold som det må fokuseres mere på før og under jakta 2013.

Kommentarer fra det enkelte oppsyn.

Det er få kommentarer dette året, men en av disse er det verd å nevne. Det meldes om stadig flere jeger som klart uttrykker at de etter noen få dagers jakt på liten bukk bevist velger å skyte simle. Dette er et forhold som reguleres av jegerkontrakten og i gjeldende kontrakt medfører dette et straffegebyr på kr. 1.000,-. Dette er jegerne oppmerksom på og et gebyr på kr. 1.000,- er ikke avskrekkende for jegerne. Dette er et fenomen som en har registrert i 3 – 4 år nå og særlig dette år har mange jegere bevist benyttet seg av dette. I sin tid ble jegerkontrakten utformet med tanke på å fange opp de jegere som ved en feiltakelse felte simle på kort for liten bukk. Slik som utviklingen er nå må rettighetshaverne ta jegerkontrakten opp til vurdering i førstkommende årsmøte med sikte på å endre denne slik at jegerne avstår fra denne type handlinger.

Villreintelefonen.

Også denne høsten ble Villreintelefonen for Forollhogna drevet av villreinområdet v. oppsynsledelsen. Det etableres et korttidsabonnement med PersonSvar i regi av Telenor. Vakthavende oppsynsleder la inn opplysninger om reinens bevegelser etter samme mønster som tidligere. Det aktuelle telefonnummer ble bekjentgjort før jaktens begynnelse. Etter det en kjenner til fungerte opplegget meget godt, noe som villreinområdets hjemmeside også bidrar til. Målsetningen var at villreinområdet ikke skulle ha utgifter knyttet opp til denne tjenesten. Resultatet for 2012 viser at Villreintelefonen også dette året med en kvote på 600 dyr har gitt et overskudd på ca. kr. 30.000,-.

Fra oppsynsledelsen er det et klart råd til villreinområdet om at villreintelefonen må videreføres også kommende år og aktuelt nummer er allerede reservert. Oppsynsledelsen vil også påpeke at de vil etterstrebe å gi så gode og riktige opplysninger som overhode mulig for å "gi noe tilbake" for de midlene som tjenesten gir villreinområdet.

Det synes også riktig at midler som kommer inn via denne tjenesten øremerkes videre utbygging av sambandet i villreinområdet samt selve oppsynsutøvelsen.

Rovdyrproblematikk.

Det er riktig å nevne at det også gjennom vinteren 2012 er registrert en betydelig jerveaktivitet i området. Det ble da også tatt ut 2 kull (6 dyr) på sørsiden av området og funnet en antatt yngling nord i området denne våren. I tillegg ble det tatt ut en jerv på lisensjakt og avlivet 2 dyr av SNO (fra helikopter). Observasjoner sommeren / høsten 2012 tilsier at det kullet som ikke ble tatt ut har beveget seg i større deler av villreinområdet denne sommeren og høsten. Det er flere bekreftede observasjoner av tre til fire dyr som gikk sammen, blant annet i Vingelen og på Kvikne.

En har tidligere år påpekt at Forollhognaområdet ikke blir sett på som en enhet i forvaltningssammenheng (er delt mellom region 5 og 6).

Noe er bedret, men fortsatt er det slik at det ikke skal være yngling sør for fylkesgrensa mens det skal være yngling nord i villreinområdet. Dette er ikke logisk, for et kull fra en yngling være seg i nord eller sør vil bruke hele villreinområdet i sitt næringssøk.

Tamreinovergang.

Forrige høst var et større antall tamrein (ca. 350 dyr) inne i de østre deler av villreinområdet. Også denne høsten var dyrene ved flere tilfeller i ferd med å trekke over Kjøljedalen – Kjurrudalen, men heldig vis unngikk en direkte sammenblanding med villreinen. Grunnet ugunstige vær og føreforhold ble dyrene gående i dette området unødige lenge før de ble drevet tilbake til riktig område. Den muntlige avtalen fra 2005 om at oppsynet kunne avlive tamrein under jakta ble videreført i 2012 og det ble skutt en tambukk under villreinjakta denne høsten. Nå på senhøsten har det imidlertid på nytt vært store problemer. På nytt har det gått flere hundre dyr i området mellom Rugeldalen – Hessdalen – Setersjøen. Også denne høsten har en del av dyrene delvis krysset Kjøljedalen, og villreinutvalget hadde fly oppe for å dokumentere dette den 15. november. Det ble da funnet opp mot 400 dyr vest for dalføret mellom Hersjøen og Kjurrudalen. Heldig vis var forholdene slik at reiene rykket ut allerede påfølgende dag og drev dyrene tilbake østover og i løpet av helgen 17. – 18. november ble ca. 450 dyr drevet ut av villreinområdet og over jernbane og fylkesveg.

Presset mot villreinområdet ser ut til å øke nå som sperregjerdet nord for Aursunden er blitt en realitet. Etter møte mellom arbeidsgruppen for sperregjerde og MD / LMD i november 2011 hadde en et berettiget håp om at dette sperregjerdet ville bli reist sommeren 2012, men dette skjedde ikke. Nå i høst har det blitt klart at saken har ligget i DN i svært lang tid. Det er nå purret både fra MD og villreinutvalget og DN har lovet å behandle saken slik at de berørte departement kan sluttbehandle saken. Målsettingen nå er å få reist sperregjerdet kommende sommer.

Sluttord.

Oppsynsrapporten 2011 hadde et forsidebilde av en skoleklasse på opplæringsjakt i Budalsfjellene. En positiv vinkling som på sikt kan ført til nye villreinjegere. Årets rapport preges av usikkerhet og har et foto av tamrein inne i villreinområdet på framsiden. Jegerne har hatt dårligere avtaler å forholde seg til, fellingsprosenten har gått ned og trekket av tamrein inn i deler av området har øket. Arbeidet mot departementene følges opp, arbeidet med å få til forutsigbare og bedre overgangsavtaler har startet. Det er nå opp til rettighetshaverne å ta ansvar slik at forholdene blir lagt til rette for en forutsigbar, effektiv og human jakt i 2013.

Røros, 26. 11. 2012

Terje Borgos,
ansvarlig oppsynsleder